

Bég pred plovom. Pravlica slovenskega naroda.

Medlena ko se probudi
V predpustni zadnji noči,
Se ihti zlo ino serdi,
Pa britke solze toči.
Da spet ostala je za plov.
Jo grozno žali, oh! prejoj!
Kaj reva je storiti?
Kam jutri se prikriti?

Ker pust in pepelnica se
V ločitvi sta sprijela,
Je zginilo veselje vse,
Pa žalost se začela.
Omolknil je norčavi hrum,
Veseli glas pišal in strun,
Tihotno ko mertvišče
Je sleherno plesišče.

Samotne tu pa tam berlé
Še lučice ponočne,
Pa tudi te že zlo medlé,
Brez olja so slabotne.
Kdor koli zdrav je, spi ko snop,
Le sitnih razsajavcov trop
V kotu kerčme dremlje,
Od pusta slovo jemlje.

Nevesta gerli ženina
Kot krotka golobica,
Katera pa ni sklenjena,
Zdihuje kot samica.
Medlena tudi sama spi,
Žalosti dokaj preterpi —
Kdo vé, kje v sanjah hodi,
Le od poroke blodi!

Nje mati je vse slišala,
Jo skerbno poprašala:
Medlena, kaj si vidila,
Da v sanjah si jokala?
„Vi skopa mati, vi ste vzrok,
Da jez edini vaš otrok
Medlim neomožena,
Od sveta zapuščena“.

„Ste vedno rekli: je še čas,
Zakona boš še sita!
Da poslušala jez sem vas,
Mi vedno vest očita.
Le vi ste zapeljali me,
Verstnice moje so žené,
Jez pa sem obsedela,
Ko zemlja ostarela“.

„Nikar dolžiti me, o hči,
Jez nisem kriva tega,
Kdo vé, kje ženin tvoj tiči?
Kje išče te in bega?
Če ga Herodež je, tiran,
Na pametve umoril dan
Z nedolžnimi otroci,
Zastonj so solz potoci“.

„Sej tudi meni to leži
Pri sercu, moja hčerka,
Ko môra misel me teži,
Da nikdo ne poterka;
Pustive vendar času čas,
Kar ti imela boš od nas,
Lahko ga boš dobila,
Saj ni še taka sila!“

„To bil je že pregovor vaš
Vse moje mlade leta,
Ko učili ste me „Očenaš“
Priprostega dekleta:
Da lepa si ti, sama véš,
Prevzeti pa se mi ne smeš!
Katera se prevzame,
Ni deleč več od jame“.

„Želela zdaj bi jame si,
Želela bi umreti,
Za mé nikjer več sreče ni,
Čemu terpim na sveti?
Zastonj zastonj šla zdihovat
Na stermi Kom sem osemkrat,
Zastonj sem se solzila,
Kamnitne tla močila“.

„Dobrotni Bog vse prav stori,
Prederznost je mermranje.
Morda pa da te on zori
Za boljše blagostanje.
Oj! moli, moli, ljuba hči!
Ne šali se iz te noči,
Bog daj ti mirno spanje,
In rajskoslavke sanje“.

„Kdo vprašal bo po meni kdaj?
Za mé ni več tolažbe!
Moj zlati čas je preč! je v kraj!
Kar pravite, so dražbe.
Kdo skrajša mi število let,
Kdo da mladost mi mojo spet,
Namesti las srebrnih
Ne vcepi več mi černih!“

„Zakaj ste se bahali krog
Kaj mislite mi dati!
Saj bel'ga vinarja vam 'z rok
Mogoče ni skavljati.
Gorjé! kjer starši zberajo,
Na serca nič ne gledajo,
Po šembrani razvadi
Le kup na kup bi radi!“

„Le mati! stiskajte mošnje,
Kjer stovi so naštetil!
Vlegajte se čez noč na nje,
Bi utegnil jih kdo spleti.
Vse platno, cvilih naj strohni!
Zakaj sem predla svoje dni,
Se z balo ukvarjala,
Ker sama bom ostala!“

„Jud prvi, ki me vprašal bo
Po portah in zlatnini,
Ponese perstane sabo,
Čemu so mi spomini,
Kateri le me žalijo,
Pretekle čase znanijo,
Ko bila sem štimana,
Najgorša imen'vana!“

„Oj ljuba moja hči zaspi,
Da Bog te ne kaznuje!
Napuha duh tebe slepi,
On nikdar ne praznuje.
Tri dni predolgo nam leže
Pražnjene štrene v lugu že;
Zaspi, da zgodaj vstale,
Do dne jih bove oprale!“

„Potem se greve pepeljvat
Da spomneve se smerti,
Da bove tudi prah enkrat,
Ležale v mirnem verti.
Začel se je svet' postni čas,
K molitvi vabi cerkev nas,
In grehe obžal'vati
Bogu se izroč'vati“.

„Da se dovelj jez pokorim
Bogu samó je znano,
Britkosti tolikanj terpim,
Oj! kaj bo, kaj bo z mano?
Oh! kaj pepel, ta prazni prah —
Sej smerti mene nič ni strah;
Naj pride žena bela,
Ne bom ne ostermela!“

„Kdo vé, doklej ti še živiš,
Kdaj ura tvoja bije?
Se mar pekla nič ne bojiš?
Pomoči pros' Marije!
Nesrečna si, kar Bog ne daj!
Če on bi te poklical zdaj
Iz časnega življenja
Od tega govorjenja!“

Medlena zdaj iz posteljce,
Poskoči, se napravi,
Natakne hitro čevljuje,
Pa gre prot bistri Savi,
Ker plov vlačiti jo je sram
Sosebno pepelnični dan,
Zato bi rada štrene
Oluskala pražnjene.

Ko pride tje na Save prod,
Pa ploha ni dobiti.
Po verbji išče ga povsod,
Al, ni ga zaslediti.
Na to po hišah semtertje
Dekleta popraš'vala je,
Če ni si ktera bila
Nje ploha sposodila?

Pa vse zastonj deklet budi,
Zdaj v postljo zopet zleze,
Se zlo repenči in hudi,
Da trese se od jeze.
In spet čez mater se razpne,
Prepir na novo tak začne,
Da ni ga razodeti,
Le nekaj ga čem peti.

„Sej vi ste kakor mačoha,
Ne mati moje sreče!
Omož'li me b'li že lohka,
Pa ni vam nič ležeče —
Sej vam nobeden ni bil všeč,
Ne dost' bogat ne dost' sloveč,
No! zdaj ga izberite,
Iz tal ga izkoplajte!“

„Če tudi je povodni mož,
Ne bom se ga branila!
Le pride naj, nocojšno noč
Jo ž njim bom potegnila“.
Glej! komaj to izgovori,
Pri vratih nekdo zarenči:
Odpri, odpri Medlenca!
In močno zarobénca.

Medlena sliši ta ropot
In tudi govorjenje;
Ko trenil bi, kar smukne spod —
Pa duri berž odklene.
Pred pragom glej! je mož širok,
Zelen, ljuskinast vés od nog
Do temena verh glave —
Prišel od reke Save.

To viditi je skoraj znak
Od groze se zvernila;
Al hipno prime jo možak
Ter prav ji: „Premila!
Zakaj se mene mar bojiš?
Glej, jez sem ta, ki ga želiš!
Da hočeš biti moja,
Je tvoja prosta volja!“

„Midva greva odtod nocoj,
Ni časa se muditi.
Pod Beligradom dom je moj,
Do treh čem doli biti.
Odtod je dobrih dve sto milj,
Pomisli kje je naji cilj!
Ne pusti se prositi,
S tem zlati čas tratiti“.

„Odšla boš plohu vekomaj,
Ti moja boš nevesta.
Le hitro mi roko podaj,
Medlena moja zvesta!
Ne misli, da jez truden sim,
Domu s taboj le kopernim,
Vsi svatje so že zbrani
V nališpani dvorani“.

Obup in up deklet navdà
Ni j' moč besed'ce reči.
Al zdaj gorjé! se mu podà,
Ter sklene plohu vteči.
Ko trenil sta pri Savi b'la,
Od kraja jo odrinila,
Medleni odletela
Je skoraj peča bela.

Deset brodarjev urnih rok
Je vesla poprijelo.
Da zemlja, drevje, hrib in log
V kolo se je vertelo,
In lopti! lopti! plosk na plosk!
Veslarji ploskajo plosk! plosk!
Da voda razprašena
Se iskri kot ognjena.

Dervita kak jo skoz peči,
Mostove in krivine!
Spet zdajci vse čez slap zderči,
V nezmerne globočine:
„Te nič ne straši somov boj?“
„Saj sem pri tebi, dragi moj!
Ukaži berž broditu,
Ker sever jel je briti!“

Na desnem, levem bregu, glej!
Verstijo se pošasti;
Leteče sence iverej
Naraščajo ko hrasti.
In lopti! lopti! plosk na plosk!
Valovi ploskajo plosk! plosk!
Da voda razprašena
Se iskri kot ognjena.

„Zakaj si toľkanj žalostna?
In treseš se, predraga?
Gotovo bodeš radostna,
Ko prideva do praga.
Medlena glej nebeški strop,
V serkalu vode zvezdic trop!
„Da! vidim jih migljati,
Pa tudi se skrivati“.

„Le hitro! hitro! mah na mah!
Brodnarji mi veslajte
Da voda bo sopar in prah,
Mi krepko pritiskajte!“
In hitro! hitro! plosk na plosk!
So pljankali valovi,
Da daleč, daleč navkrog
So mokri b'li bregovi.

„Medlena slišiš Donovo
Veršati in grometi?
Od bistre Save boš slovo
Za vselej mogla vzeti.
Ha! kmali prideva v Zemun,
Od daleč slišim mlinov hrum,
Brodarji le veslajte!
Da bliska se, vdarjajte!“

„Prem dan zvoni, bo konc in kraj
Poroke, gostovanja.
Se nič ne čudiš temu — kaj?
Al zdi se tebi sanja?
„Oh! v sercu m' je tako hudo!
Svitati vidim že nebo,
Danica, zvezda mila,
Bo zdajci zatoni!“

„Medlena vidiš žrelo mar?
Kak herka in požira?
Kako se suče v kolobar,
Kako se voda vdira?
Tù pot začena se v moj grad,
Te ne grozi le-ta propad?
„Oj! reci berž veslati,
In memo se pognati“.

„Tù ljuba! je končana pot —
Oprite se brodarji!
Sabo vas vabim jez na god,
Če serčni ste plavarji.
Alo! alo! kar skok na skok
Za nama v brezden preglobok,
V povodno domovino,
Demantovo grajšino!“

Medlene sliš' se jok in stok,
Se hoče mu spuliti;
Pa vse zastonj je jok in stok,
Ne more se sprostiti.
„Ne brani se, ti moja boš!“
To reče ji povodni mož,
Ž njo u vertanjo šine,
In v brezdnu vode zgine.

Tako odšla na vekomaj
Medlena je pred plovom.
Ni sluha več od nje dozdej.
Le tam nad strašnim skokom
Še vedno voda se verti,
Iz brezdnata tuli in puhti,
Zdaj brizgne, zdaj se vdere,
Kar bliža se pobere. V. K. k.